

Santiago de Chile

Landöversikt Chile mars 2022

Officiellt namn: Republiken Chile

Huvudstad: Santiago de Chile (ca 7 miljoner invånare i huvudstadsregionen)

Språk: Spanska

Statsskick: Republik

Stats- och regeringschef: Gabriel Boric Font (Convergencia Social).

Utrikesminister: Antonia Urrejola

Politiska partier: (angivet som %-andel säten i parlamentets underhus)

Regeringskoalition Apruebo Dignidad 43%

Partido Comunista de Chile (PCCh) 8%; Convergencia Social (CS) 7%;

Revolución Democrática (RD) 5%; Comunes (Com.) 4%; Federación

Regionalista Verde Social 1% (FREVS). Socialismo Democrático: Partido

Socialista de Chile (PS) 8%; Partido Por la Democracia (PPD) 6%; Partido

Radical de Chile (PR) 3%; Partido Liberal de Chile (PL) 3%

Opposition:

Renovación Nacional (RN) 16%; Unión Demócrata Independiente (UDI) 15%;

Evópoli 3%; Partido Republicano de Chile (PLR) 10%; Partido Demócrata

Cristiano (PDC) 5%; Partido de la Gente (PDG) 5%.

Folkmängd: 19,7 miljoner (2021)

Yta: 756 625 km²

Real BNP-tillväxt: 3,8 % (2018); 0,9% (2019); -6,0 % (2020); 11,5 % (2021)

BNP/capita (PPP USD): 26 195 (2018); 27 311 (2019); 25 067 (2020); 26 513 (2021)

Arbetslöshet: 6,9 % (2018); 7,0 % (2019), 11,5 % (2020), 7,3 % (2021)

Valuta: Pesos (CLP); 1 SEK = 84,17 CLP (15 mars 2021)

Inflation (IPC): 2,1 % (2018); 3,0 % (2019), 3,0 % (2020), 7,2 % (2021)

Statsskuld: 35,9 % av BNP.

Viktiga näringar: Gruv, fisk, trä och skog samt jordbruk inkl. vinproduktion.

Viktiga handelspartner: (angivet som % av Chiles export 2021): Kina 38 %, USA 16 %, 9 %, Japan 8 %, Mercosur 6 %, Sydkorea 5%.

KORT HISTORIK

Området som idag utgör Chile befolkades vid Columbus ankomst främst av mapuchefolket i söder samt av olika folkgrupper dominerade av inka i norr. Den spanska kolonisationen av detta område inleddes på 1500-talet och år 1541 grundades huvudstaden Santiago av Pedro de Valdivia. En självständighetsprocess inleddes under tidigt 1800-tal och resulterade i att Chile blev självständigt år 1818. Under den andra hälften av 1800-talet växte Chiles territorium i norr efter Stillhavskriget mot Peru och Bolivia, och i söder efter att mapuchefolket besegrats. En ny konstitution med allmänna val och flerpartisystem upprättades 1925, och trots inledande politiska och ekonomiska problem till följd av börskraschen 1929 var Chile en av få fungerande demokratier i Latinamerika mellan början av 1930- och början av 1970-talet.

År 1970 röstade Chile fram Salvador Allende till president, som lovade en socialistisk samhällsordning på demokratisk väg. Koppargruvor och stora företag förstatligades och mark överlämnades till arbetarkooperativ. Löner höjdes och arbetslösheten sänktes, men Allendes år präglades av ekonomiska och politiska svårigheter. Dessa svårigheter föranledde en blodig militärkupp 1973 som ledde till att Augusto Pinochet blev president, ett av USA understött maktövertagande. Pinochet införde sträng censur, förbjöd politiska partier, återförde förstatligad egendom och gjorde Chile till en diktatur. Tusentals förföljdes, torterades, avrättades och försvann. Samtidigt förändrades ekonomin radikalt från en importskyddad inåtvänd modell till en exportorienterad öppen sådan, varför uppfattningen om Pinochets ekonomiska verk är delvis delad bland chilensare. En ny konstitution antogs 1980, vilken med vissa revideringar är gällande än idag. Diktaturen upphörde efter att chilensarna år 1988 folkomröstade bort Pinochet och inledde sin väg mot demokrati. Många förändringar av Chiles konstitution gjordes under inledningen av 2000-talet, men fortfarande finns element kvar som Pinochetregimen beslutade om. 2021 röstade chilensarna i en folkomröstning ja till att skriva om konstitutionen, arbetet ska slutföras under 2022.

INRIKESPOLITIK

Covid-19-pandemin har haft stora konsekvenser för Chile både politiskt, socialt och ekonomiskt. Undantagstillstånd och hårda nedstängningar präglade 2020 och 2021. Skolor och arbetsplatser var stängda under långa perioder. In- och utreserestriktioner infördes och flygtrafiken var kraftigt påverkad. Chile var

tidigt ett av länderna i Latinamerika med flest bekräftade fall och drabbades av höga dödsiffror. Samtidigt var Chile ett av de snabbaste länderna i världen vid sidan av Israel att massvaccinera sin befolkning. 93 % av hela befolkningen över 18 år är fullvaccinerade och i mars 2022 pågår vaccinering med fjärde dosen för personer över 55 år samtidigt som vaccinering av barn ner till 3 år pågår. Parallellt har restriktionerna lättat steg för steg.

Den 18 oktober 2019 inleddes en våg av sociala protester i Chile. Ett brett allmänt missnöje kring sociala orättvisor och kostnadsökningar, med höjda biljettpriser i tunnelbanan, blev den utlösande faktorn. I samband med protesterna skedde omfattande skadegörelse och våldsamma sammandrabbningar mellan demonstranter och polis. Frågor om mänskliga rättigheter, inte minst kopplat till polisens agerande, har påverkat debatten.

Protesterna har kraftigt påverkat den politiska agendan i Chile som kommit att handla mer om den ekonomiska modellen, konstitutionen, och jämlikhet. Direkta resultat blev en regeringsombildning, en ny social agenda, och en bred politisk överenskommelse om att folkomrösta om en ny konstitution. Protesterna fortsatte i mindre skala under början av 2020 men avbröts abrupt i och med pandemin och införandet av strikta karantäner. Under 2021 blossade protester upp stötvis men i mindre omfattning än tidigare.

Folkomröstningen om landet skulle ta fram en ny konstitution sköts upp till oktober 2020. Den resulterade i två besked: Ett mycket tydligt ja (78 %) och att en särskild direktvald församling skulle väljas för att ta fram ett nytt förslag. Denna valdes en konstitutionell församling i april 2021 och många oberoende kandidater vann platser på bekostnad av de etablerade politiska partierna. De 155 fördelades jämnt mellan kvinnor och män och 11 % av platserna reserverades till urfolksgrupper. Även i valen till borgmästare, kommunledning och regionala guvernörer förlorade de etablerade partierna och de etablerade regeringskoalitionerna.

Den konstitutionella församlingen inledde sitt arbete i juli 2021 och har 12 månader på sig att enas kring ett nytt förslag. I mars 2022 har församlingen bland annat röstat igenom motioner för stärkandet av ursprungsbefolkningarnas rättigheter, att definiera Chile som en plurinationell stat och att legalisera fri abort. Beslut fattas med kvalificerad majoritet om 2/3. Under andra halvan av 2022 skall konstitutionen antas eller förkastas genom en obligatorisk folkomröstning. Skeptiker uttrycker oro kring en vänstervridning och detaljstyrning i förslaget.

I november och december 2021 genomfördes val till president och parlament (senat och kongress) där Gabriel Boric segrade mot ytterhögerns José Antonio Kast och svors in som Chiles president den 11 mars. Mandatperioden är med befintlig konstitution fyra år. Valsystemet reformerades inför valen 2017. Valdeltagandet är i jämförelse med Sverige fortsatt lågt med en nivå på cirka 50 %. Kandidater till presidentvalet tas fram genom öppna primärval. Presidenten kan endast inneha sin position en mandatperiod i taget och kan således inte väljas om direkt. De senaste fyra mandatperioderna har presidentposten pendlat mellan Michelle Bachelet och Sebastian Piñera. Den senare återinstallerades som president för perioden 2018 – 2022 med bottenlågt förtroende i opinionsmätningar under hela 2021 fram till maktskiftet i mars 2022.

Avgående president Piñeras mandatperioden kom att domineras helt av pandemi och social oro. Flera av regeringens ursprungliga förslag modifierades efter den sociala krisen, däribland ett förslag till nytt skattesystem avsett att öka tillväxten. Sociala frågor och rättvisefrågor har hamnat i fokus, såsom pensionssystemet och arbetsförhållanden.

Nyttillträdda president Boric framhåller sin regering som feministisk som ska arbeta för enighet, välfärd och rättvisa. Av regeringens 24 ministrar är 14 kvinnor och 10 män. Sverige har nära band genom bland annat innovationsminister Flavio Salazar som avlagt sin doktorexamen på Karolinska Institutet, och idrottsminister Alexandra Benado som föddes i Stockholm. För att få igenom sin politik har Boric tydligt navigerat mot mitten sedan valsegern, och behöver vinna stöd i parlamentet (representanthus och senat) för att få igenom reformer. Under sin första vecka vid makten hade Boric uttalat att regeringen bland annat kommer införa 40 timmars arbetsvecka och bekämpa klasskillnader, att reformera poliskåren och ge sitt fulla stöd till konstitutionsprocessen. Förväntningarna på den nya regeringen är höga och i ett försök att mildra dessa underströk Boric i sitt installationstal att ”ska man gå långt, måste man gå långsamt”.

Under covid-19-utbrottet har tillgången till sjukvård debatterats. Chile har höga utgifter för sjukvård jämfört med andra länder i regionen, dock är tillgången ojämlik och den offentliga vården har problem med bristande kapacitet och långa köer. Boric har aviserat att regeringen avser presentera en strategi för att bekämpa psykisk ohälsa till följd av pandemin.

Oro för att drabbas av brott är hög och stigande. Brottsligheten har blivit grövre och kopplingarna till narkotika tydligare. Droger och droghandel får allt starkare fäste i Chile med nya mäktiga utländska aktörer från Mexiko och

Colombia. Sedan återöppnandet av samhället har beslagen av narkotika ökat med 145 %. Från att vara ett exportland av narkotika har Chile även blivit ett konsumtionsland. Det finns en rädsla att landet hamnar i samma stora säkerhetsproblem som andra latinamerikanska länder. En del av den grävsta plundringen och vandalismen under sociala krisen tillskrivs den grova organiserade brottsligheten kopplad till narkotikaförsäljning.

Tiden innan pandemin präglades av hög migration. Idag beräknas antalet migranter i Chile uppgå till ca 1,65 miljoner, vilket är en fördubbling på tre år. Hårdare visumkrav samt ökade kontroller och utvisningar har införts. Den 12 februari 2022 trädde en ny migrationslag i kraft med en hårdare invandringspolitik som tillåter myndigheterna att återsända immigranter till det land de kom från. Än så länge har lagen enligt lokala myndigheter inte varit effektiv då Chile saknar återtagandeavtal med grannländerna Bolivia och Peru. Grannländerna har därmed kunnat vägra återta människor med nationalitet från tredje land, så som Venezuela.

Våldet i Araucaniaregionen (60 mil söder om Santiago) har fortsatt att stå i fokus och den långdragna konflikten i området är långt ifrån en lösning. Regeringen Piñera har fått stark kritik för sin politik i regionen och specifikt gällande polisinsatser som många menar har eskalerat våldsspiralen. President Boric har valt att inte förlänga det av Piñera inrättade undantagstillståndet och har understrukit behovet av att stärka välfärden och säkerheten i regionen. Samtidigt blev det första besöket av inrikesminister Siches till regionen misslyckat efter ett överfall mot ministerns konvoj. Besöket ansågs vara illa förberett.

2018 eskalerade en feministisk våg – *la ola feminista* – som engagerat allt fler. Regeringen Piñera inrättade en kvinnoagenda som huvudsakligen fokuserade på ekonomisk jämställdhet, utökad tillgång till förskola, utrensning av könsdiskriminering i lagstiftningen samt minskat våld mot kvinnor. Regeringen Boric fäster stor vikt på jämställdhet och mångfald och har bland annat utsett landets första kvinnliga inrikesminister. Förvärvsfrekvensen för kvinnor låg innan pandemin på under 60 % och har fallit tillbaka tjugo procentenheter under pandemin och återaktiveringen går långsamt.

Under den sociala krisen prioriterades miljö och klimatpolitiken ned till förmån för sociala och ekonomiska reformer. Boric har uttryckt att det är prioriterat att snabbt begränsa koldioxidutsläppen, skapa koldioxidneutralitet samt förbereda landet för de klimatförändringar som redan nu är ostopbara. Torka och vattenbrist är en av landets mest omtalade miljöutmaningar. Chile bedöms vara

ett av de mest sårbara länderna för klimatförändringarna och landet har även stora utmaningar vad gäller luftföroreningar och markföroreningar. Landets el genereras till största delen av fossila källor.

Förtroendet för politiker och de politiska partierna var fallande innan den sociala krisen, och har sedan dess fördjupats. Den nya regeringen behöver sannolikt lägga mycket arbete på att återbygga förtroende för beslutfattare.

UTRIKESPOLITIK

Befolkningsmässigt är Chile inte ett av de största länderna i Sydamerika, men räknas ändå som en av regionens mest framträdande internationella aktörer tack vare sin ekonomiska och politiska stabilitet, sin tradition av internationell samverkan samt sitt stöd för frihandel och multilateralism.

Chile deltar aktivt i FN och dess fackorgan. Som medlem i säkerhetsrådet 2014 - 2015 engagerade sig Chile bland annat för kvinnors och flickors säkerhet, samt lyfte för första gången hbtq-personers säkerhet. Under perioden 2017 - 2020 var Chile medlem i FN:s råd för mänskliga rättigheter. Chile var ordförande för FN:s klimatförhandlingar fram till COP26 i november 2021, även om klimattoppmötet COP25 flyttades från Santiago till Madrid. Chile skriver på det regionala Escazú-avtalet. Den senaste granskningen i FN:s universella granskningsmekanism (UPR) ägde rum 2019. Chiles regering har inlett ett arbete för att hantera rekommendationerna. I samband med de sociala protesterna 2019 bjöd den chilenska regeringen in bl.a. kontoret för FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter.

Relationerna till grannländerna har inte sällan varit en utmaning inom chilensk utrikespolitik. Antichilenska stämningar har frodats i både Peru och Bolivia sedan tiden för StillaHAVSKRIGET 1879 - 1984, då Chile tillskansade sig värdefullt bolivianskt och peruanskt territorium. Detta har lett till uppmärksammade fall i Internationella domstolen i Haag, t.ex. en havsgränstvist mellan Chile och Peru som avgjordes 2014 samt en tvist där Bolivia krävde att Chile skulle tvingas förhandla suveränt tillträde till Stilla havet. I den senare avgjorde domstolen 2018 att Chile inte har några skyldigheter att förhandla Bolivias krav.

Relationerna med Bolivia kompliceras ytterligare av en annan dispyt i Haag där Chile hävdar att Silalafloren bör betraktas som internationellt vatten, medan Bolivia hävdar exklusiv rätt över vattnet. De bilaterala relationerna med Bolivia bedrivs endast på konsulär nivå, men president Boric har uttalat att han vill stärka denna relation. Relationerna med Peru anses vara normaliserade och

baseras bl.a. på ett betydande ekonomiskt utbyte samt att ett stort antal peruaner bor och arbetar i Chile.

För Chile har situationen i Venezuela varit en central utrikespolitisk fråga. Landet gav sitt erkännande till Juan Guaidó som Venezuelas interimspresident. Den venezolanska migrationsvågen har resulterat i att det idag finns över 500 000 venezolaner i Chile. Detta gör Chile till det tredje största mottagarlandet av venezolaner i Latinamerika.

Chile har goda relationer med Argentina och Brasilien, där den senare är Chiles största handelspartner i regionen. Landet var även 2011 med och grundade Stillaohavsalliansen tillsammans med Mexiko, Colombia och Peru. Syftet med initiativet var att fördjupa det ekonomiska samarbetet och skapa fri rörlighet för varor, tjänster, kapital och människor. Alliansen förhandlar gemensamt om frihandelsavtal med länder såsom Australien och Nya Zeeland, och signerade 2019 ett ramverk för fördjupat partnerskap med EU. Alliansen stärker den regionala integrationen i Latinamerika, vilket är en viktig dimension i chilensk handels- och utrikespolitik. Chile förespråkar ett nära samarbete med Mercosur, där de är associerade medlemmar. Både Mercosur och Stillaohavsalliansen har under covid-19-utbrottet lanserat initiativ för att skydda handeln.

För att stärka utvecklingen och samarbetet i regionen initierade Piñera samarbetsforumet Prosur (Progreso de América del Sur). Till detta var alla länder i Sydamerika utom Venezuela (under Maduro) inbjudna att delta, och åtta länder kom i september 2019 överens om formerna för samarbetet. Under pandemin har i princip inget regionalt samarbete skett kring åtgärder eller vaccin.

Chile var det första latinamerikanska landet att upprätta diplomatiska förbindelser och undertecknade ett bilateralt frihandelsavtal med Kina. Relationerna har sedan dess varit goda och idag är Kina Chiles absolut viktigaste handelspartner med kraftigt ökande export. Relationen är även realpolitiskt viktig och i april 2019 avlade regeringen Piñera ett statsbesök där samarbetet stärktes ytterligare. Kina är den största investeraren och bistod Chile med viktig medicinsk utrustning under pandemins akuta fas. Större delen av befolkningen är vaccinerad med kinesiska Sinovac. Efter maktskiftet i mars 2022 mötte innovationsminister Salazar företrädare för Sinovac redan första veckan efter tillträdet.

Chile har goda relationer med USA, som är näst viktigaste handelspartnern, med relativt regelbundna ömsesidiga statsbesök. Chile har sedan 2004 ett

frihandelsavtal med USA som gradvis utvidgats och sedan 2015 sker handeln mellan länderna helt utan tullar.

Förbindelserna med EU är goda och bygger inte minst på starka kulturella och historiska band. EU och Chile ingick 2002 ett associeringsavtal som innebär fri handel och samarbete inom en lång rad områden. Avtalet är viktigt för EU för att vidmakthålla inflytande och intresse i en tid när andra aktörer – inte minst Kina – flyttar fram sina positioner. Uppdateringen av avtalet är därför prioriterat och en utdragen omförhandling i syfte att modernisera associeringsavtalet pågår sedan 2017. De tekniska delarna av uppdateringen slutfördes i slutet av 2021.

Chile deltog aktivt i skapandet av avtalet om ekonomiskt samarbete i Asien-Stillahavsområdet, det s.k. Trans-Pacific Partnership och dess arvtagare TPP11 (utan USA). Chile har till skillnad från flertalet övriga länder ännu inte ratificerat avtalet.

I samband med den ryska invasionen av Ukraina i mars 2022 har både avgående regeringen Piñera och nyvalda regeringen Boric fördömt Rysslands invasion och aggression mot Ukraina. Boric regering har uttryckt att de ska undersöka möjligheten att stötta Ukraina med humanitär hjälp.

EKONOMI

Chile har förutsättningar för en ekonomisk och social återhämtning, men mycket stora utmaningar väntar de politiska koalitioner som ska föra landet ut ur pandemin och ta steg att bygga en hållbar samhällsmodell som svarar upp mot de krav som de sociala protesterna 2019 reste. Näringslivet och internationella investerare uttrycker allt större oro för ökad finansiell instabilitet och skuldsättning, medan optimister menar att den demokratiska processen med en kommande ny konstitution är möjligheten för Chile att bygga en modern välfärdsstat

Chile är en liten, öppen och i hög grad råvarubaserad ekonomi (mineraler, skogsprodukter, jordbruk och fiske). Landet är rikt på naturtillgångar; landet förfogar till exempel över en tredjedel av världens kopparförekomster och en fjärdedel av världens kända litiumreserver. Därtill finns rikliga mängder av guld, silver, järnmalm, zink, kol och nästan all världens kända tillgångar av nitrat. Sannolikt även sällsynta jordartsmetaller. Landet är i hög grad handelsberoende. Exporten utgör under senaste decenniet cirka en tredjedel av BNP. Kopparpriset har varit högt under 2021 vilket tillsammans med snabb vaccinering bidrar till en återhämtning.

Chile har sedan 1990-talet varit en stabil marknadsekonomi med en mestadels hög tillväxt. Emellertid är Chiles ekonomi, i och med det till stor del råvarubaserade exportberoendet, känslig för internationella konjunkturedgångar och prisfall på råvaror. Behovet av diversifiering av ekonomin i allmänhet, exporten i synnerhet är stort. Chiles ekonomi gick in i en kort period av negativ tillväxt under finanskrisen 2008, men återhämtade tillväxten relativt snabbt. Bachelets sista mandatperiod (2014 – 2018) präglades av svag tillväxt.

Under inledningen av Piñeras andra mandatperiod (2018 – 2022), steg den reella BNP-tillväxten. Det fanns inledningsvis stort förtroende hos investerare, en stabil internationell konjunktur och stigande kopparpris. Den ekonomiska aktiviteten sjönk dock drastiskt under den sociala krisen hösten 2019, vilket endast är jämförbart med situationen efter den kraftiga jordbävningen 2010.

Covid-19-krisen med kraftiga nedstängningar av samhället innebar en kraftig inbromsning av ekonomin. Tillväxten föll brant under 2020 och arbetslösheten steg. Chile har dock klarat sig bättre genom pandemin än många grannländerna i regionen. Den reella BNP tillväxten var 11,5 % under 2021 vilket var mer än vad både IMF och Chiles centralbank förutspådde. Utrikeshandeln påverkades kraftigt av pandemin under 2020, men har återhämtat sig under 2021 med hela 29 % jämfört med 2020. Variationen avspeglar samtidigt den kraftiga prisvariationen på koppar.

Regeringen har tvingats öka statsskulden kraftigt för att klara av att finansiera nya åtgärds paket. Budgetunderskottet på 8 % 2020 var det högsta sedan 1974. Statsskulden tillåts öka kraftigt och bedöms stiga från 28 % år 2019 till 50 % år 2025. I december 2021 var statsskulden 35,9 % av BNP.

Utöver krispaketet har flera uttag i pensionssystemet gjorts under 2020 och 2021. Dessa uttag har kompenserat privatpersoner för minskade löneintäkter, men samtidigt har en allt större andel av befolkningen inget pensionskapital kvar alls. Nya tillfälliga bidrag riktas till delar av medelklassen och pensionärer. Ett akut stöd ges till låginkomsttagare som varit instängda under pandemins karantäner.

Tack vare snabb vaccinering och en tydlig återöppningsplan blev det andra halvåret av 2021 ekonomiskt starkare för Chile. Vid tredje kvartalet 2021 var arbetslösheten 7,3 % och landets statistiska centralbyrå (INE) meddelar att drygt hälften av de två miljoner arbetstillfällen som gick förlorade till följd av pandemin under 2020 har återhämtats. Kvinnor och lågutbildade har drabbats hårdast. Kvinnors deltagande på arbetsmarknaden har sjunkit till 41 % under

pandemin, den lägsta siffran på ett decennium och lägst i regionen. Den informella sektorn och tillfälliga jobb har ökat. Minimuminkomsten netto höjdes i januari 2022 till 350 000 CLP per månad, motsvarande ca 4 150 SEK. Boric har aviserat att regeringen avser höja minimilönen till 500 000 CLP under mandatperioden.

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Covid-19-pandemin har inneburit nya utmaningar för de mänskliga rättigheterna. Våld i hemmet, hunger, och fattigdom har ökat markant. Det har även rapporterats om övervåld från polis i samband med arresteringar av personer som brutit mot utgångsförbudet. Människorättsorganisationer har uttryckt oro för situationen i landets fängelser. Mötes- och föreningsfriheten har i samband med covid-19-krisen inskränkts, vilket under rådande omständigheter dock ses som godtagbart.

De sociala protesterna 2019 innebar ett starkt fokus på de mänskliga rättigheterna och särskilt polisens agerande. Polis och militär bedöms ha använt oproportionerligt eller icke nödvändigt våld som resulterat i dödsfall och skador, samt tortyr, sexuellt våld och godtyckliga gripanden. Minderåriga har skadats och kvinnor har varit särskilt utsatta för sexuellt våld. Många har drabbats av ögonskador. Polisens övervåld samt bristande kapacitet att hantera våldsamma demonstranter bedöms ha påverkat rätten att demonstrera fredligt. Sammantaget har kränkningarna av de mänskliga rättigheterna under slutet av 2019 varit de allvarligaste sedan demokratins återinförande 1990.

Detta till trots är Chile generellt sett en väl fungerande demokrati där rättsstatens principer i stort respekteras. Sedan demokratin återinfördes har det institutionella ramverket för mänskliga rättigheter stärkts successivt genom konstitutionsändringar och inrättandet av statliga organ som implementerar regelverket. Regeringen Piñera har kraftfullt uttalat sitt försvar för mänskliga rättigheter, bjudit in människorättsorganisationer och inlett ett arbete för att hantera deras rekommendationer. En nationell handlingsplan för mänskliga rättigheter har inrättats. 2019 upprättade en nationell mekanism för att förebygga tortyr. I sitt installationstal uttryckte Gabriel Boric att Chile ska vara ett land som står upp för de mänskliga rättigheterna, autonomi och samarbete över landsgränser.

Mötes- och föreningsfriheten, yttrande- och pressfriheten samt religionsfriheten respekteras generellt men utmaningar finns. Fackliga rättigheter erkänns, men är begränsade för offentliganställda. Strejkrätten är delvis inskränkt och fackligt engagerade riskerar repressalier.

Sedan 2019 är det möjligt att korrigera juridiskt kön med ett enkelt civilrättsligt förfarande. Fortfarande finns betydande hinder för abort, även om det sedan 2017 är lagligt i tre specifika fall. Den konstitutionella församlingen har skrivit in införandet av fri abort i textförslaget. Vissa jämställdhetsreformer har införts men kvinnor är fortsatt underrepresenterade inom politik och på arbetsmarknaden, och utsätts för diskriminering. Samkönade äktenskap röstades igenom under 2021 och i mars 2022 gifte sig de första samkönade paren.

Utmaningar kvarstår även vad gäller polisbrutalitet, situationen i landets fängelser, våld mot kvinnor och barn samt diskriminering av bl.a. urfolk, migranter och hbtq-personer. Personer ur mapuchebefolkningen har mötts med övervåld och tillämpningen av Chiles omstridda antiterrorismlag är ifrågasatt.

Det chilenska samhället präglas alltjämt av betydande ojämlikhet, vilket har blivit tydligt under pandemin. Stora delar av befolkningen har bristande tillgång till sina ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Betydande ojämlikheter finns inom sjukvårds- och utbildningssystemen, där det offentliga utbudet ofta brister i tillgång och kvalitet. De senaste åren har flera fall av kartellbildningar och korruption uppmärksammats. Dessa faktorer bedöms ha skapat en grogrund för protesterna 2019.

Se även UD:s rapport Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Chile, den senaste versionen publicerades 2020.

RELATIONER SVERIGE – CHILE

År 2019 firade Sverige och Chile 200 år av bilaterala relationer, mot bakgrund av att steg togs mot samarbete inom gruvsektorn. Redan år 1827 upprättade länderna diplomatiska förbindelser genom konsulat i Stockholm och Valparaiso. Det svenska honorärkonsulatet i Valparaiso har stängts permanent under 2021. Ambassader inrättades i ländernas huvudstäder 1956. Chile har ambassad och två konsulat i Sverige.

Sverige är välkänt och har ett gott rykte i Chile, bland annat tack vare det starka engagemanget mot militärregimen samt en generös flyktingpolitik under 1970- och 80-talen och idag som ett innovativt, hållbart och jämställt land. Idag beräknas det finnas ca 60 000 personer med chilensk bakgrund i Sverige. Antalet svenska medborgare i Chile är svårt att uppskatta då personer med dubbelt medborgarskap inte inkluderas i chilenska myndigheters statistik över utländska medborgare, men inkluderar ca 4 000 personer med svenskt men ej chilenskt medborgarskap. Ca 12 000 svenskar besöker Chile varje år som

turister. Denna bakgrund skapar goda förutsättningar för ett rikt utbyte, inte minst inom kulturområdet.

Chile är Sveriges tredje största handelspartner i Latinamerika efter Brasilien och Mexiko. Mätt per capita är dock Chile sedan länge nummer ett. Svensk export till Chile – främst utrustning inom gruvindustrin, transportsektorn och telekomutrustning omsluter drygt 3,5 miljarder SEK – ökade år 2018 med 28 % och 2019 med 6,5 %. Under covid-19-krisen har exporten dock minskat med 19 % (2020) men återhämtat sig igen under 2021. Importen från Chile 2021 uppgick till närmare 1260 miljoner SEK, med koppar, vin och färsk frukt som stora poster. Importen återhämtade sig med 39 % under 2021 jämfört med 2020.

De flesta stora svenskrelaterade företag finns representerade i Chile, såsom Alfa Laval, ABB, Astra Zeneca, Atlas Copco, Elof Hansson, Epiroc, Ericsson, H&M, Oriflame, Perstorp, Saab, Sandvik, Scania, SCA, SKF, Tetra Pak, Volvo AB, Volvo Cars m.fl. IKEA avser att öppna två varuhus i Santiago under 2022. Flera av bolagen har funnits länge i landet, exempelvis SKF vars närvaro överstiger ett sekel. Endast undantagsvis ägnar de sig åt tillverkning, utan bedriver i huvudsak försäljnings- och serviceverksamhet. Ytterligare cirka 150 svenska företag har någon annan form av representation. Den svensk-chilenska handelskammaren i Santiago har ett 30-tal medlemmar. Business Sweden har ett handelskontor i Chile, som även täcker Peru, Argentina, Uruguay och Paraguay.

Sverige och Chile har gällande bilaterala avtal om investeringsskydd och dubbelbeskattning. Inom försvarsområdet finns ett samförståndsavtal (MoU) sedan 90-talet. Sedan Bachelets statsbesök i Sverige 2016 MoU även inom följande områden:

- Corporate Social Responsibility including Business and Human Rights
- Sustainable and Innovative Mining Cooperation
- Sustainable Forest Management
- Green Technologies and Innovation, Sustainable Urban Development and Sustainable Infrastructure
- Welfare
- Working Holiday Programme

Chile är ett av åtta länder som Sverige har ett utbyte om feriearbete med. Detta gäller i båda riktningar och tillåter personer mellan 18 och 30 år att vistas och arbeta i det andra landet i upp till ett år utan arbetstillstånd. Working Holiday suspenderades på obestämd framtid i december 2020.

Den svenska ambassadens verksamhet är inriktad på de bilaterala ekonomiska, politiska och kulturella förbindelserna. Därtill har ambassaden en relativt omfattande konsulär- och migrationsrelaterad verksamhet. I samband med kriser, såsom covid-19-utbrottet, läggs stort fokus på att ge stöd till svenskar i Chile. Ett repatrieringsflyg sändes från Chile till Sverige under pandemin.

Nedan följer en lista på ett urval av de politiska besök som genomförts sedan demokratins återinförande i Chile.

Besök från Chile

<i>År</i>	<i>Titel</i>	<i>Namn</i>
1993	President	Patricio Aylwin
2005	President	Ricardo Lagos
2012	Miljöminister	Ignacia Benítez
2012	Statssekreterare UD	Fernando Schmidt
2015	Statssekreterare Transportministeriet	Cristian Bowen
2015	Talman deputeradekammaren	Marco Antonio Núñez
2016	Statsbesök	Michelle Bachelet
2017	Statssekreterare Socialministeriet	Jeanette Jara
2018	Statssekreterare Arbetsmarknadsmin.	Fernando Arab

Besök från Sverige

<i>År</i>	<i>Titel</i>	<i>Namn</i>
1992	Statsminister	Carl Bildt
1996	Statsbesök	Kungaparet
1998	Statsminister	Göran Persson
2001	Utrikesminister	Anna Lindh
2003	Statsminister	Göran Persson
2011	Statsminister	Fredrik Reinfeldt
2011	Statssekreterare UD	Gunnar Oom
2012	Handelsminister	Ewa Björling
2013	Utrikesminister	Carl Bildt
2015	Jämställdhetsminister	Åsa Regnér
2015	Folkhälso-, sjukvård- och idrottsminister	Gabriel Wikström
2015	Statssekreterare Näringsdep	Oscar Stenström
2016	Statssekreterare UD	Oscar Stenström
2016	Riksdagens talman	Urban Ahlin
2016	Arbetsmarknadsminister	Ylva Johansson

2017 Jämställdhetsminister
2018 Statssekreterare UD

Åsa Regnér
Oscar Stenström